

JOSE FELIX DIAZ DE TUESTA, 'Euskal Herria atzerritarren ahotan' liburuaren egilea:

“Euskal Herriari buruz asko eta ongi hitz egin da”

Estrabon, Miguel de Cervantes, Lope de Vega, Shakespeare, Victor Hugo, Ernest Hemingway, Markos komandateordea... Pertsonaia ezagunak izateaz gain, bada horiek guztiak batzen dituen zerbait: denek Euskal Herriaz hitz egin dute, eta ongi hitz egin gainera. Horiek eta beste hainbat pertsonaia ospetsuek gure herriari buruz esandako laudorioak bildu ditu Jose Felix Diaz de Tuestak (Gasteiz, 1963) Euskal Herria atzerritarren ahotan liburuan.

AIPUAK

Orson Welles (1915-1985): “Ez frantziar ez espainiar, euskaldunak euskaldun dira”. (Around de world filma)

William Shakespeare (1564-1616): “Nafarroa miragarri izango da munduarentzat” (Trabajo de amor perdido)

Markos komandanteordea: “Ez herri honetako anai-arrebei agur esateko euskarazko zerbaiten bila hasi nintzen, eta ez nuen gauza handirik topatu, baina ez dakit nire hiztegia oso ondo dagoen zeren eta dignidad euskaraz nola esaten den bilatzen hasi eta hiztegi zapatistan zera jartzen baitu: Euskal Herria” (La Jornada, 2000-11-25)



[edurne begiristain]

[arg.: edorta sanz]

Nola otu zitzaizun liburua egiteko ideia?

Liburuaren hasiera Aznarren garaia da, bigarren legealdia. Bera Espainiako gobernuburu zela, legealdi hasieratik kanpaina bat abiatu zuen Euskal Herriaren aurkako irainak eta gezurrak esanez. Nik halako etsipen bat sentitu nuen, ez nekielako nola erantzun horri. Baneukan susmoa historian zehar nahiko iritzi ona izan dela Euskal Herriari buruz munduan. Ordurako baneuzkan bilduta aipu batzuk, topikoak, eta hasi nintzen gehiago biltzen. Une batean ikusi nuen bilduma hau oso polita zela eta pena zela gordetzea, eta uztailean bertan liburua prestatzen hasi nintzen.

Nolako izan da bilaketa lana? Zein informazio iturri erabili dituzu?

Gehienbat artxibo lana izan da. Informazio gehiena Antso Jakituna Fundazioan bildu dut, bertan Euskal Herriari buruzko artxibo handia baitago. Koldo Mitxelena Kulturunean ere ibili naiz, hainbat liburu berri ere erosi ditut, eta informazio apur bat interneten bidez lortu dut. Ohartu egin naiz bildutako testu gehienak XIX-XX. mendekoak direla. Konturatu naiz antzinaroko testu gutxi dagoela Euskal Herriari buruz. VII-XIV. mende bitartean ere ez dago asko; badaude Euskal Herriari buruzko aipu txar batzuk, baina normala da, oro har garai horiek ilunak zirelako eta herriak elkarren kontra zeudelako. Gero XIV. mendetik aurrera informazio gehiago agertzen hasten da, eta hortik aurrera oso gauza politikak daude.

Euskaldunei buruzko lehen aipuak zein mendetan agertu ziren aurrenekoz?

Nik jasotako lehena Estrabon geografo grekoarena da, kristo aurreko I. mendekoa, Julio Cesarren garaikoa. Bera ez zen egon Euskal Herrian, baina oso lan ona egin zuen: bere garaiko materialak, beste autore batzuenak, zabaldu egin zituen, eta beste batzuen lanetan oinarrituta berea propioa egin zuen. Duen informazioa oso inportantea da, elikaduraz, janzkeraz, musikaz, dantzaz, borroka egiteko moduez... hitz egiten baitu, informazio desberdina ematen du, eta informazio hori gero



errepikatzen da XIV. eta XV. mendeetan.

Garai desberdinetako aipuak bildu dituzu liburuan. Ba al dago historian zehar euskaldunei edota Euskal Herriari buruz errepikatzen den ezaugarririk?

Bai. Batetik, euskaldunaren leialtasuna askok errepikatzen dute. Askotan errepikatzen den beste ezaugarri bat harrotasuna da, zentzu positiboan, herri moduan eta pertsona moduan. Bestetik, duintasuna ere askotan aipatzen da, batez ere XVI-XIX. mende bitartean.

Zergatik uste duzu historian zehar Euskal Herriari buruz hitz egin dela? Zer dela eta egon gara besteen ahotan?

Lehen arrazoia da Euskal Herria pasabidea izan delako beti. Beti pentsatu izan dugu isolatuta bizi izan garela munduan, baina hori ez da egia. Iberiara pasatu diren herri guztiak beti hemendik pasatu dira, zeltak, erromatarak, bisigodoak, godoak, arabiarak... Kontua da askok ezagutu gaituztela eurak etorri direnean, XI-XII. mendetik aurrera. Asko ere gerretan. Gerra asko egon dira, eta Euskal Herriak, zuzenean edo zeharka, parte hartu du. Jende asko ibili zen hemendik, eta horiek denek idatzi dute gutaz; gehienek, gainera, oso ongi.

Gaur egun ere Euskal Herriari buruz asko hitz egiten da. Laudorioak bainoago, kritikak dira nagusi orain.

Nik uste dut badagoela arau unibertsal bat: herri

batek bere auzokoarekin beti izaten dituela problemak. Hortaz, herri horien arteko kritika asko negatiboak izaten dira. Euskal Herriaren kasuan, azken 40 urteotan Espainiatik kritika txarrak jasotzea normala da, gatazka bat dugulako. Hala ere, aurrekoan Financial Times aldizkarian hemengo ekonomiari buruzko informazio bat agertzen zen, oso kritika ona eginez. Hori adibide bakar bat da ikusteko Euskal Herriari buruzko informazio onak asko direla. Gehienetan ez dira zabaltzen, edo oso zirkulu txikietan baino ez dira ateratzen, baina egon badaude.

Irakasgaiak erakutsi nahi al diozu irakurleari liburu honekin ala irakurleak berak bere ondorioak atera beharko ditu?

Jendeak akaso pentsatuko du liburu hau dela adituentzako gauza bat, historiari buruz asko dakienarentzat... eta ez da horrela. Liburu hori arina da, eta espresuki historiari buruz ezer ez dakitenentzat eginda dago. Eta liburu hau irakur daiteke historiari buruz ezer jakin gabe. Anekdotario bilduma handi bat da, ez da antologia bat, ez dago nire komentario bat ere aipuei buruz. Autore bakoitzari buruzko biografia txiki bat ere agertzen da. Dibulgazio lan bat da, Euskal Herriari buruz esan den gauza on guztietatik bilduma txiki bat, jendeak jakin dezan asko hitz egin dela Euskal Herriari buruz eta ongi hitz egin dela.



Nafarroa miragarri



Euskal Herria atzerritarren ahotan



LIBURU FITXA

Izenburua: **Euskal Herria atzerritarren ahotan**

Egilea: **Jose Felix Diaz de Tuesta**

Argitaratzailea: **Arrasate Argitan Kultur Elkarte**

Orrialde kopurua: **243 orrialde**